

บทที่ 2

ปัญหาเนื่องจากการทำร้ายเด็กโดย บุคคลในครอบครัวในประเทศไทย

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุด เพราะมนุษย์ทุกคนจะต้องอยู่ในสถาบันนี้ เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่เรจะต้องเป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตในครอบครัว การพึ่งพาอาศัยกันในครอบครัวของมนุษย์ ทำให้มีการแบ่งแยกและรวมกลุ่มหน้าที่ทางชีววิทยาของครอบครัว ซึ่งหน้าที่พื้นฐานทางชีววิทยา คือการให้กำเนิดบุตรและเลี้ยงดูบุตร เพื่อสร้างสรรคสมาชิกใหม่ และสืบตระกูลต่อไป ครอบครัวมนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงกลุ่มทางชีววิทยาเท่านั้น แต่ยังเป็นสถาบันแห่งแรกที่สำคัญของสังคม ซึ่งจะเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบแบบแผน Murdock แบ่งครอบครัวออกเป็น 3 ประเภทคือ⁷

1. *ครอบครัวเดี่ยว* หรือ*ครอบครัวขนาดเล็ก* (nuclear family) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย สามี ภรรยา และลูก เป็นครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างใกล้ชิดที่สุด ซึ่งจะพบเห็นได้ทั่วไป และมีแนวโน้มจะมีครอบครัวแบบนี้มากขึ้น เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ

2. *ครอบครัวขยาย* (extended family) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยว และญาติพี่น้อง (เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น) ครอบครัวดังกล่าวมีความรักความอบอุ่นแต่ขาดความเป็นอิสระ เพราะสมาชิกอาวุโสสูงสุดจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ทำหน้าที่ควบคุมดูแล ความทุกข์ สุข ของสมาชิกในครัวเรือน เป็นระบบที่ญาติพี่น้อง มีความรักใคร่ผูกพันกันมาก ครอบครัวแบบนี้จะพบมากในสังคมเกษตรกรรม

3. *Polygamous family* ประกอบด้วย สามีนึง ภริยาหลายคน ครอบครัวแบบนี้จึงเป็นครอบครัวเดี่ยว ตั้งแต่ 2 ครอบครัวหรือมากกว่าที่มีสามีหรือพ่อร่วมกัน

ครอบครัวไทยเป็นสถาบันที่มีวิวัฒนาการในการพัฒนาเพื่อเข้ากับสิ่งแวดล้อม ทั้งขนาดและสภาพการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ ในสมัยก่อนเท่าที่ปรากฏเป็นหลักฐาน ทั้งทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ครอบครัวไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย (extended family) บุคคลที่รวมกันอยู่ในครอบครัวมีตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ทวด ลุง ป้า น้า อา ลูก หลาน หลายลำดับชั้น ชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมจะมีลักษณะของการพึ่งพาในระหว่างสมาชิกของบุคคลในครอบครัว และเพื่อนบ้าน แต่หลังจากที่ชาวตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา สังคมในระดับครอบครัวและท้องถิ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) เป็นครอบครัวขนาดเล็ก เพราะการมีครอบครัวขนาดใหญ่เป็นการสิ้นเปลือง โดยเฉพาะสภาพสังคมปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูงขึ้น ในสมัยดั้งเดิมครอบครัวไทยจะมีลักษณะที่อบอุ่น บิดามารดามักจะรักและห่วงใยบุตรของตนเสมอทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่ดูแล พ่อแม่มักจะรักและอยากให้ลูกได้ดี จึงพยายามเลี้ยงอย่างดีที่สุด และพยายามประคับประคองปกป้องลูกให้อยู่อย่างปลอดภัยและมั่นคงเพื่อที่จะเป็นคนที่ดีและมีคุณภาพของสังคมต่อไปในอนาคต สังคมไทยนิยมให้อำนาจบิดามารดาในการที่จะลงโทษอบรมสั่งสอนบุตรของตน เพื่อว่ากล่าวสั่งสอนบุตรให้บุตรของตนเป็นคนดี ดังสุภาษิตโบราณที่ว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" แต่ในปัจจุบันเด็กจำนวนมากที่ตกอยู่ในสภาวะยากลำบากและถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกละเมิดสิทธิในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ใหญ่โดยเฉพาะจากบุคคลในครอบครัว เพราะบิดามารดาหรือผู้อาวุโสในครอบครัว มักถือว่าตนมีอำนาจลงโทษเด็กได้ เด็กจึงถูกทำร้ายจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กเองเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการละเมิดสิทธิเด็กในลักษณะต่าง ๆ การทำร้ายทารุณเด็กจะมีวิธีที่ลึกลับพิสดารมากขึ้น ขณะเดียวกันเด็กจะได้รับความเจ็บปวดมากขึ้นด้วย จึงเป็นปัญหาที่นักศึกษาค้นคว้าและวิธีการแก้ไขในเรื่องการ

ทำร้ายเด็ก ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวความคิดในเรื่องของการทำร้ายเด็กนั้นมีความเห็นแตกต่างกัน ทั้งนักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักกฎหมาย

2.1 ความหมายของคำว่าเด็กถูกทารุณกรรม

C.H.Cempe ให้คำจำกัดความว่า "การทารุณกรรมเด็ก" หมายถึง การกระทำทารุณกรรมเด็กให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ โดยบิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กบางราย ถึงกับไร้ความสามารถอย่างถาวรหรือถึงแก่ความตาย⁹

V.J.Fontana ให้คำจำกัดความว่า "การทารุณกรรมเด็ก" หมายถึง การเลี้ยงดูโดยมิชอบ จนเป็นเหตุให้เด็กได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ⁹

Elizabeth Eratt ผู้พิพากษาศาลครอบครัวออสเตรเลีย ให้คำจำกัดความ "การกระทำทารุณกรรมเด็ก" หมายถึง การที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ตลอดจนญาติใกล้ชิดกระทำความอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ ตลอดจนถึงการทอดทิ้ง (Neglect) การประทุพถุติมิชอบทางเพศ (Sexual Abuse)¹⁰

Coleman นักจิตวิทยาได้ให้คำจำกัดความว่า "การกระทำทารุณกรรมเด็ก" หมายถึง การที่บิดา มารดาไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ขาดความสนใจเอาใจใส่เด็ก ไม่ให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก¹¹

Bahari นักสังคมวิทยาให้คำจำกัดความว่า "การทารุณกรรมเด็ก" หมายถึง การ กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ยังให้เกิดผลต่อความบกพร่องในการพัฒนาของเด็ก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ¹²

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การทารุณกรรมเด็กโดยบุคคลในครอบครัว หมายถึง การที่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลเด็กกระทำกราด ใด ๆ หรือดเว้นการกระทำใด ๆ ที่มีผลให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจของเด็กเกินกว่าที่ วัฒนธรรมคาดคิดได้ ซึ่ง Dr. Kevin Brown ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กถูกทำร้ายของประเทศอังกฤษ ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อเรื่องนี้ว่า การที่จะมองพฤติกรรมใด ๆ ว่าเป็นการทำร้ายเด็กหรือไม่ดูได้ 3 อย่าง¹³ คือ

1. ดูภาวะอารมณ์ (ANGER) ในขณะนั้นว่าผู้กระทำ กระทำไปด้วยอารมณ์หรือไม่
2. ดูพฤติกรรม (BEHAVIOUR) ว่าก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือไม่
3. ดูเจตนา (INTENT) ว่าผู้กระทำมีเจตนาทำให้เด็กเจ็บหรือไม่

2.2 ลักษณะของการทารุณกรรมต่อเด็กในประเทศไทย

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าครอบครัวเป็นสังคมแรก ที่เด็กทุกคน จะได้สัมผัสกับความรัก ความอบอุ่น ตลอดจนได้รับการปกป้องคุ้มครองภัย และผู้สร้าง สิ่งเหล่านี้ให้กับเด็กคงไม่พ้นบิดามารดา แต่ทำไมบิดามารดา กลับทำร้ายทารุณและฆ่าเด็ก ซึ่ง เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตน การทำร้ายเด็กในครอบครัว นับวันผู้ที่กระทำต่อเด็กจะมีวิธีการที่ โหดร้าย และพิสดารขึ้นเรื่อย ๆ โดยพัฒนาจากการเขียนตีเด็กที่รุนแรง มาเป็นการ กระที่บ ตบ ชัง ล่ามโซ่ บังคับให้ทำงานอย่างหนักใช้มีดกรีดหนังศีรษะ จับศีรษะกระแทกกับผนังคอนกรีต ใช้ยาแก้อักเสบฉีดตามร่างกาย ใช้ของแข็งตีมตา ฟันด้วยมีด ปาดคอด้วยมีด หักคอ กรอกยาฆ่าแมลง หรือจับเด็กอัดกับบานประตู เอาเตารีดนาบ เป็นต้น⁶

การทารุณกรรมเด็ก โดยบุคคลในครอบครัวเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากสภาพสังคมในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไป จากสภาพสังคมที่พึ่งพาอาศัย ความเอื้อเฟื้ออาทรที่มีต่อกันของคนไทย ได้ถูกรูปแบบของการดิ้นรน เพื่อแก่งแย่งหาปัจจัยใน

การดำรงชีพเข้าแทรกแซง และบ่อนทำลายสภาพสังคม กลายเป็นการแก่งแย่งแข่งขัน การเอาัดเอาเปรียบ ต้องดิ้นรนทุกรูปแบบ เพื่อจะได้สิ่งที่ตนต้องการ ทุกคนเคร่งเครียดกับการดำรงชีวิต จนส่งผลกระทบต่อลูกหลานของตนรวมทั้งเด็กที่อยู่ในความดูแลด้วยการที่เด็กถูกทำร้ายอย่างทารุณด้วยน้ำมือของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ทางกฎหมาย หรือตามสัญญาอนุญาตของความเป็นมนุษย์ที่จะต้องให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ก็กลับทำร้ายทารุณเด็กเสียเอง โดยที่เด็กมีสิทธิจะได้รับประโยชน์ จากมาตรฐานการดำรงชีพในระดับที่เพียงพอและเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่ต้องจัดหา และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะช่วยเมื่อจำเป็น เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา โดยรัฐมีหน้าที่จัดหาให้ สิทธิทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ต้องใช้กับเด็กทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น และรัฐจะต้องคุ้มครองไม่ให้เกิดการเลือกที่รักมักที่ชัง

ปัจจุบัน การทารุณกรรมเด็กโดยบุคคลในครอบครัว นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากในหลาย ๆ ปัญหา ของการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย เพราะนับวันเด็กถูกทารุณได้ทวีเพิ่มจำนวนมากขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ซึ่งเด็กอาจจะเพียงได้รับอันตรายต่อจิตใจในลักษณะที่ไม่รุนแรงหรืออาจรุนแรงสาหัสถึงขั้นพิการและเสียชีวิต แม้จะไม่มีสถิติที่แน่ชัด แต่จากข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ รวมทั้งข้อเท็จจริงที่องค์กรภาครัฐและเอกชนประสบพบเห็น ทำให้แน่ใจได้ว่าการทารุณกรรมเด็กได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง¹⁴ จากข้อมูลของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กพบว่าข้อเท็จจริงของการใช้ความรุนแรงต่อเด็กโดยบุคคลในครอบครัว กระทำกันในครอบครัวทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวที่หาเช้ากินค่ำ อาศัยอยู่ในสลัม ครอบครัวชนชั้นกลาง รวมทั้งครอบครัวที่มีฐานะ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของการทารุณเด็กโดยบุคคลในครอบครัวในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2540 มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กได้รับแจ้งจากหน่วยจิตเวชเด็ก โรงพยาบาลศิริราชว่า มีเด็กชายวัย 5 เดือนมาเข้ารับการตรวจที่ โรงพยาบาล เด็กมีอาการตัวร้อน ไข้สูง แม่ของเด็กได้ให้ข้อมูลว่า เด็กมีอาการท้องเสียตั้งแต่ 5 วัน

ก่อนมาโรงพยาบาล 3 วันต่อมา เด็กมีอาการดีขึ้น แต่มีน้ำเหลืองไหลออกจากหูซ้าย 6 ชั่วโมง ก่อนมาโรงพยาบาล เด็กมีอาการเกร็งที่แขนซ้าย ชักกะตุก ตาเหลือก เป็นอยู่ประมาณ 10 นาที เห็นท่าไม่ดีจึงมาโรงพยาบาล แพทย์ตรวจพบว่าเนื้อสมองกลีบข้างทั้ง 2 ข้างเลือดออก ได้เยื่อหุ้มสมองชั้นนอกเป็นลักษณะทั้งเลือดเก่าและเลือดใหม่ แก้วหูข้างซ้ายทะลุ มีน้ำหนอง กุมารแพทย์คาดว่า เด็กน่าจะถูกกระทำทารุณกรรม จึงส่งตัวเด็กไปยังหน่วยจิตเวชเด็ก เกิดสมมติฐานว่าเด็กถูกทารุณกรรม มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กจึงได้ติดต่อกับแพทย์ พยาบาล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบประวัติเด็กและพ่อแม่จากข้อมูลทราบว่า พ่อเด็ก อายุ 20 ปี จบการศึกษาระดับ ป. 3 ทำงานเป็นลูกจ้างร้านก๋วยเตี๋ยว เป็นคนไม่โหดร้าย ดุด่าเยาะเย้ยตีตบถกับภรรยา เวลาที่เสพยาจะร้อนและ หงุดหงิด ชอบทำร้ายภรรยาและลูก ส่วนแม่ อายุ 20 ปี จบการศึกษาระดับ ป. 4 ทำงานเป็นหญิงขายบริการ รายได้ 400 บาทต่อวัน แม่เป็นเด็กเร่ร่อน ตั้งแต่อายุ 12 ปี และขายบริการตั้งแต่อายุ 14 ปี แม่รักและมักจะทำตามใจพ่อ และมีลักษณะที่ต้องพึ่งพาพ่อ ปัจจุบันทั้ง 2 คนอาศัยอยู่ด้วยกัน โดยเช่าห้องพักของโรงแรมแห่งหนึ่ง ย่านเยาวราช

แม่เด็กให้ข้อมูลว่าพ่อเด็กเป็นผู้กระทำ โดยจับเด็กเหวี่ยงและเขย่าตัว เนื่องจากเด็กร้องไห้เสียงดัง และบอกว่าเด็กเคยตกจากเตียงสูง 45 ซม. เมื่อ 1 เดือนที่แล้ว และในช่วงที่เด็กเข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาล พ่อถูกจับเข้าคุก ข้อหาทำร้ายร่างกายและช่องใจ แต่ได้รับการประกันตัวภายหลัง ในช่วงที่เด็กเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล แม่ไม่ค่อยมาเยี่ยมลูก ไม่มาตามนัดเมื่อแพทย์หรือนักสังคมสงเคราะห์นัด ข้อมูลที่แม่ให้จะไม่ตรงกันในแต่ละครั้ง¹³

กรณีที่ 2 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กได้รับแจ้งจากพลเมืองดี ว่าที่ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ มีเด็กอายุ 7 ขวบ ถูกบิดาแท้และมารดาเลี้ยงใช้หนุ่หรือจี้ ใช้ไฟลนตามแขนขา ใช้คีมคีบปากจนแห้ง ฟันถูกคีมคิบจนหัก ถูกร้อนผมไม่ให้อาหาร และผูกมือและเท้าห้อยไว้ในกรงสุนัข สาเหตุเนื่องจากเด็กเป็นส่วนเกินของครอบครัวและเป็นทีระบายนามของคนในบ้าน เมื่อเด็กทำผิดจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง เด็กเคยหนีออกจากบ้าน

ไปแต่ตำรวจนำตัวกลับมาส่งอีก ศุภชัย ได้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดี แต่ไม่ได้รับความช่วยเหลือเพราะตำรวจมีทัศนคติว่า พ่อแม่สามารถลงโทษลูกได้ และเป็นเรื่องภายในครอบครัว ส่วนด้านตัวเด็กมีปัญหาทางจิตมาก เมื่อพูดถึงบิดามารดา จะหวาดกลัวและมีอาการทางประสาท ทางศุภชัย จึงเห็นสมควรแยกเด็กออกจากครอบครัว และได้รับความยินยอมจากบิดาเด็ก เพราะไม่ต้องการเด็กแล้ว ขณะนี้พักอยู่ที่บ้านพิทักษ์สิทธิเด็ก¹⁵

กรณีที่ 3 ไท (นามสมมติ) วัยรุ่นชายวัย 12 ปี หน้าตาสะอาด รูปร่างสันตัด ผิวขาว ร่าเริงสนุกสนาน แข็งแรง ท่าทางเรียบร้อย เสียงค่อย พูดน้อย ตามคำตอบคำ อารมณ์ไม่ค่อยแจ่มใส ร่าเริงนัก ลุงซึ่งเป็นผู้ปกครองของไทมาขอรับคำปรึกษาจากนักจิตวิทยา เพราะร้อนใจที่ได้รับรายงานจากครูว่าเขาเปลี่ยนไปจากเดิมซึ่งเป็นคนเงียบ ๆ ไม่เคยได้เถียงใคร กลายเป็นคนที่มีนิสัยก้าวร้าว ขกตอยเพื่อน

จากการสัมภาษณ์ลุงซึ่งเป็นผู้ปกครองคนปัจจุบัน จึงได้ข้อมูลประวัติ ความเป็นมา และปัญหาของไท นับว่าเป็นเรื่องสะเทือนใจไม่น้อย กล่าวคือ เมื่อไทอายุเพียง 1 ปี พ่อกับแม่เลิกกัน แม่มีสามีใหม่ส่วนพ่อกับไท อาศัยอยู่กับอาม่าต่อไป เพราะพ่อไม่มีรายได้ และยังเป็นไ้ อาม่าจึงเป็นผู้เลี้ยงดูไท ป้อนข้าวป้อนน้ำมาตั้งแต่เล็ก และด้วยเหตุที่หลานชายกำพร้า แม่ พ่อก็พิการ อาม่ารู้สึกสงสารและเอ็นดูไทมากจึงพยายามชดเชย สิ่งที่หลานขาดด้วยการเอาอกเอาใจ ในเรื่องอาหารการกิน นับว่าไทโชคดีที่ได้รับปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็น แก่การดำรงชีวิตอย่างครบถ้วน นอกเหนือจากนี้ยังมีสิ่งอื่น ๆ อีกที่ไทต้องการ คือพวกอุปกรณ์กีฬา ฟุตบอล แบดมินตัน ฯลฯ

ผู้ใหญ่ในบ้าน นอกจากอาม่ายังมีอาโกอีกคนหนึ่ง เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย ต่าเก่ง เห็นหน้าหลาน ๆ ที่ไร ต้องเคี่ยวเข็ญให้ทำงานบ้านอย่างใดอย่างหนึ่ง แกจะไม่ยอมให้เด็ก ๆ เล่นกันหรืออยู่เฉย ๆ เป็นอันขาด ไทจึงไม่ชอบหน้าอาโก ถ้าเห็นหน้าก็หลบหนี อาโกไม่ชอบหน้าไทถึงขนาด ตั้งฉายาให้เขาว่า "ไอ้หัวขโมย" ทั้งนี้เพราะเขาชอบนำเงินของอาม่าไปใช้

โดยมีบอกกล่าว ครั้งละ 10, 20 บาท บางครั้งก็ 100 บาท ซึ่งปัญหาพฤติกรรมนี้ มีมานานถึง 3 ปีแล้ว

เดือนที่ผ่านมาได้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นเมื่ออาม่าไวยวายเป็นเงิน จำนวน 3,000 บาท ได้หายไป ทุกคนรวมทั้งอาม่าต่างปักใจเชื่อว่าไท เป็นคนขโมยเงินจำนวนนี้ไปอย่างแน่นอน เพราะเขามีประวัติไม่ดีเรื่องการเงินมาก่อน จึงเป็นเหตุให้ทุกคนแน่ใจว่าอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันก็เป็นเช่นนั้น แต่ไทกลับปฏิเสธและยืนยันว่าไม่ได้เอาไป อาม่าโกรธมากที่หลานชายสุดที่รักสนองคุณด้วยวิธีนี้ อาม่าและอาโกจึงวางแผนพาไทไปโรงพักและร้องขอให้ตำรวจช่วยดัดสันดานหลานชายที่มีนิสัยเลว ๆ โดยขอฝากขังไว้สัก 2 วัน เพื่อให้เข็ดหลาบ ระยะเวลาที่อยู่ในห้องขังลุงได้มาเยี่ยม แม้จะพยายามพูดจาหวานล่อมให้ไทยอมรับความจริง แต่ไทยยังยืนยันกรานคำตอบเดิม

แต่แล้วเหตุการณ์กลับตาลปัตร เมื่ออาม่าบังเอิญพบเงิน 3,000 บาทเก็บไว้อย่างดี ในลิ้นชักตู้ใบหนึ่ง อาม่ากลับเป็นฝ่ายรู้สึกผิดว่าได้ทำบาปทำกรรมไว้มากที่ลงโทษหลานรุนแรงถึงขนาดเอาไปขังไว้ที่โรงพัก อาม่าร้องให้คร่ำครวญว่าเสียใจเหลือเกิน มีทางใดได้บาปได้จะทำทุกอย่าง

เมื่อไทกลับมาบ้าน อาโกทำเหมือนว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น คงจะคิดว่าแล้วก็แล้วกันไป ราวกับว่าผู้ใหญ่ทำอะไรไม่มีผิด จึงไม่มีคำว่า "เสียใจ" หรือ "ขอโทษ" ไต ๆ จากปากของอาโก ส่วนอาม่านึกได้ว่าอีก 2 อาทิตย์จะเป็นวันเกิดของไท จึงสั่งให้เตรียมจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีน เป็นการใหญ่และอนุญาตให้ไทชวนเพื่อนมามาก ๆ

ปัจจุบัน ลุงเห็นว่าไทอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีนัก จึงรับไทมาอุปการะ เมื่อเวลาผ่านไปเพียง 2 เดือนเท่านั้น ไทก็ได้ไปชกต่อยเพื่อน เพราะถูกเพื่อนล้อชื่อพ่อ เขารู้สึกโกรธมากจนระงับอารมณ์ไม่ได้ ซึ่งแต่เดิมไทไม่ใช่คนก้าวร้าว ซ้ำโมโหเช่นนี้ อะไรเป็นสาเหตุทำให้ไทเปลี่ยนไป

วิเคราะห์ปัญหา

การขโมยเงินของไทย เป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการอย่างตรงไปตรงมา ในเมื่อสิ่งใดที่อยากได้อยากมี แต่ไม่มีเงินจะซื้อหามาได้ ความรู้สึกของคนที่มีพื้นฐานทางจิตใจที่ไม่ค่อยหนักแน่นมั่นคงอยู่แล้ว เมื่อต้องมาพบกับอุปสรรค ความผิดหวังรุนแรง ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนรับรู้ว่าคุณสมบัติได้ถูกคุกคาม การคุกคามนั้นก่อให้เกิดความคับแค้นเป็นความกดดันในจิตใจ ในภาวะที่ไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปพึ่งใครได้ ก็เลยหาทางออกด้วยการสนองความต้องการให้ตนเองด้วยการขโมยเงิน เขาไปซื้อในสิ่งที่ต้องการ การขโมยเงินถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ถ้าเด็กไม่ได้กระทำด้วย มีสันดานเป็นโจรโดยกำเนิดแล้ว ผู้ใหญ่ควรอุทิศใจคิดสักนิด และพึงรู้ว่าภายใต้การกระทำย่อมมีความหมาย ซ่อนเร้นอยู่อันเป็นปฏิกิริยาที่เด็กใช้ตอบโต้กับความคับข้องใจที่เกิดขึ้น¹⁶

กรณีที่ 4 ชีวิตเศร้าเด็กหญิงหนูน้อยวัยเพียง 14 ปี กินยาฆ่าตัวตายขนาดสาเหตุเกิดจากพ่อแม่เลี้ยงดูดำใจกลับไม่ไหว ด่าแม่กระทั่งต่อหน้าเพื่อน ทำให้อับอายจนเกิดน้อยเนื้อต่ำใจ กินยาฆ่าตัวตายไปท่ามกลาง ความเศร้าสลดของผู้เป็นย่า และชาวบ้านที่ทราบข่าวก่อนหน้านั้นเมื่ออายุได้เพียง 8 ขวบ ผู้เป็นแม่สุดที่จะทนถูกพ่อซ้อมขณะได้เมียน้อยใหม่ ๆ ไม่ไหวก็เลยกินยาตายไปคนหนึ่งแล้ว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ลูกสาววัยยังเล็กต้องอยู่ต่อสู่วิตกับแม่เลี้ยงต่อไปเพียงลำพัง

ชีวิตแร้นทศของหนูน้อยที่ถูกแม่เลี้ยงดูดำใจจนทนไม่ได้ กินยาฆ่าตัวตายตามแม่ที่ตายไปก่อนหน้านี้แล้วรายนี้ เหตุการณ์ถูกเปิดเผยขึ้น เมื่อเวลา 7.00 น. วันที่ 16 มิถุนายน ร.ต.ต. ขจร พัฒนพงษ์ ร้อยเวร สภ.ต. คลองน้ำใส อ.อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว รับแจ้งจากโรงพยาบาลอรัญประเทศ ว่ามีเด็กกินยาฆ่าตัวตายจากบ้านเลขที่ 264 หมู่ 4 ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ ไปเสียชีวิตอย่างน่าอนาถ จึงพร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจประกอบด้วย พ.ต.ท. สุกิจ สกลอารีมิตร สว.สภ.ต. คลองน้ำใส รุดไปสอบสวนชันสูตรพลิกศพ ทราบว่าผู้ที่เสียชีวิตคือ ด.ญ. เกษร ชุนชัย อายุ 14 ปี สภาพศพที่ปากมีรอยคล้ายพุทพอง พร้อมกับ

ครอบครัวของอาเจียนกับน้ำยาที่ดื่มกินเข้าไปมี นางศรีนวล ขุนชัย ผู้เป็นย่ากับเด็กหญิงเกตุทิพย์ อายุ 12 ปี น้องสาวเรียนอยู่ชั้น ป. 6 โรงเรียนคลองหว่า ต.ทับพริก นั่งร่ำไห้ปึมว่าจะขาดใจอยู่ข้างศพ เจ้าหน้าที่ตำรวจสอบปากคำนางศรีนวล ผู้เป็นย่าของเด็กที่ตาย ซึ่งเล่าเรื่องราวอันน่าเวทนาให้ฟังด้วยความโศกเศร้าว่า ก่อนหน้านี้ นายทองเหล็ก ขุนชัย อายุ 38 ปี ลูกชาย ซึ่งเป็นพ่อของเด็ก เกิดไปได้นางนุชนารถ อุดร อายุ 28 ปี มาเป็นเมียน้อย นำเข้าไปอยู่ในบ้านเดียวกันกับนางประไพ ขุนชัย เมียหลวง จึงทำให้นายทองเหล็กเกิดทะเลาะกันอยู่เป็นประจำกับเมียหลวงบางครั้งถึงกับลงมือกันจนนางประไพเกิดน้อยเนื้อต่ำใจที่ผัวไม่รัก จึงกินยาฆ่าแมลงฆ่าตัวตายไปเมื่อ 6 ปีที่แล้ว ก่อนเกิดเหตุสลด ต.ญ. เกษร ผู้ตายถูกแม่เลี้ยงดูดำใจกลับอยู่เป็นประจำ แล้วว่ากล่าวเรื่องที่ไม่ทำให้เครื่องวิทยุเทปในบ้านเสียต่อหน้าเพื่อนที่อยู่ในบ้าน แม้จะพยายามนำไปซ่อมให้ กลับคืนสภาพเดิมแล้ว ก็ยังถูกดูดำซ้ำเติมไม่หยุดเหมือนเดิม จึงเกิดน้อยใจอาศัยช่วงที่ไม่มีคนอยู่ในบ้านกินยาฆ่าตัวตายปล่อยให้เด็กหญิงเกตุทิพย์ ซึ่งเรียนโรงเรียนเดียวกันอยู่ผจญโลกต่อไป ท่ามกลางความโศกเศร้าของชาวบ้านที่ทราบข่าวตาม ๆ กัน หลังจากที่ก่อนหน้านี้ก็ต้องประสบกับเหตุสลดเมื่อแม่ของหนูน้อยก็คิดสั้นกินยาตายไปก่อนหน้านี้แล้วเช่นกัน¹⁷

จากกรณีข้างต้นเป็นลักษณะการกระทำทารุณต่อเด็กที่เกิดขึ้นจริง ในสภาพสังคมไทย และจะขอยกตัวอย่างอีกในบางกรณีเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว โดยเฉพาะจากบิดามารดาซึ่งเด็กจะถูกกระทำอย่างรุนแรง จนกระทั่งเสียชีวิต เช่น

- เด็กชายวัย 5 ขวบ ถูกบิดาตบตี จนกระเด็นไปติดข้างฝาบ้านยิ่งเด็กส่งเสียงร้องด้วยความเจ็บปวด ยิ่งทำให้เพิ่มโทษกับบิดามากขึ้น จนถูกบิดาเอาชวานจามซ้ำที่แสกหน้าและขาดใจตายในที่สุด เหตุเกิดที่จังหวัดกำแพงเพชร
- เด็กหญิงวัย 6 ขวบ ถูกมารดาใช้ไม้ระแนง ตีอย่างไม่ยั้งมือในห้องนอนจนเด็กล้มลง ศรีษะกระแทกกับพื้นขาดใจตาย เหตุเกิดที่กรุงเทพฯ

- เด็กหญิงวัย 2 ขวบ กับเด็กชายวัย 4 เดือน ถูกมารดาใช้มีดตีได้ฟันจนเสียชีวิต ทั้ง 2 คน

เด็กจำนวนมาก แม้จะไม่ได้รับการทารุณจนเสียชีวิต แต่ต้องเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจเช่น

- เด็กชายวัย 10 ขวบ ถูกมารดาหยิกตีอย่างรุนแรงเป็นประจำ และมารดาเอานิ้ว ล้วงเข้าไปในปากเด็ก ใช้เล็บตะกุยผนังแก้มด้านในจนเป็นแผล ร่างกายเต็มไปด้วยแผลเป็น
- เด็กหญิงวัย 3 เดือน ถูกบิดาเลี้ยง เอามือข้างหนึ่งจับขาเด็ก เอาศีรษะห้อยลงและ เอามืออีกข้างหนึ่งทุบตี และยังเหยียบหน้าอกเด็กอีก จนกระทั่งกระดูกหักที่แขน ขา และซี่โครงหลายท่อน เหตุเกิดที่สมุทรสาคร
- เด็กหญิงวัย 3 ปี ถูกมารดาทุบตีเป็นประจำ และครั้งสุดท้ายถูกมารดาจับศีรษะ กระแทกผนังคอนกรีต จนเด็กแคะแสรน อมโรค สมองได้รับความกระทบ กระเทือน เหตุเกิดที่กรุงเทพฯ¹⁴

2.3 ผลกระทบที่เด็กได้รับจากการถูกทำร้าย

เด็กที่ถูกทารุณจำนวนมากที่รอดตาย มักจะมีปัญหาทางจิต คือเป็นเด็กเก็บ กตเศร้าซึม มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้ใจใครคนเพราะแม้แต่ผู้ให้กำเนิดหรือใกล้ชิดกับเขามากที่สุดยังทำร้ายทารุณเอง เมื่อเด็กเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ ความรุนแรงที่เขาได้รับการสะสมมา ตั้งแต่วัยเด็ก จะรอวันระบายออกมากับผู้ที่ด้อยกว่าเขา เขาจะแก้ปัญหาวิตด้วยความรุนแรง มากกว่าใช้เหตุผล มีบุคคลิกภาพที่ผิดปกติได้ เช่น เด็กอาจจะมีความหวาดกลัวหรือความวิตกกังวลสูง รู้สึกสิ้นหวัง ท้อแท้ บางรายมีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้การทำรุนแรงเด็ก นำไปสู่ปัญหาสังคมในระดับที่กว้างออกไป เช่น เด็กที่ถูกลงโทษอย่างรุนแรง จะหนีออกจากบ้านกลายเป็นเด็กเร่ร่อน ง่ายต่อการถูกชักจูง ไปสู่ปัญหาอาชญากรรม หรือมีโอกาสกระทำผิดกฎหมายได้สูงมาก และเชื่อว่าเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมจนมีบุคลิกภาพก้าวร้าว มักจะก่ออาชญากรรม ต่อชีวิตร่างกายสูง ซึ่งกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของสังคม นำไปสู่ความไม่มั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน¹⁸

2.4 สาเหตุของการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก

การทำรุนแรงเด็ก เกิดจากสาเหตุหลาย ๆ ประการรวมกัน

ในที่นี้อาจจำแนกออกเป็น 4 ประการใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในครอบครัว
2. สาเหตุจากอิทธิพลของบุคคลในครอบครัว
3. สาเหตุจากตัวเด็กเอง
4. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ

1. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในครอบครัว

สภาพแวดล้อมในครอบครัวมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคลในครอบครัว ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีรายได้มั่นคง บิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวประกอบอาชีพมั่นคง รวมทั้งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ซึ่งในครอบครัวมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มักจะไม่ค่อยประสบปัญหาว่าบุคคลในครอบครัวทำรุนแรงเด็ก แต่ในกรณีตรงข้าม หากสภาพแวดล้อมในครอบครัวมีปัญหา เช่น มีบุตรในขณะที่บิดามารดาไม่มีความพร้อม หรือหารายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว จึงเกิดความตึงเครียดหรือบิดามารดามีวิถีปฏิบัติหรือคุณวุฒิไม่เหมาะสม บุคคลในครอบครัวไม่เข้าใจเด็ก

ขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ดังนั้น บิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัว จึงทำร้ายทารุณบุตร¹⁴

ในบางกรณี สภาพแวดล้อมในบางครอบครัว เช่น ญาติรวมทั้งบิดามารดา บางรายมีสติปัญญาระดับต่ำ ด้วยพฤติกรรมที่ระบายออกจึงตกอยู่กับผู้ใกล้ชิด และบุคคลที่ง่ายต่อการระบายก็คือ เด็กที่อยู่รอบข้าง¹⁴

นอกจากนี้หากบุคคลในครอบครัวมีปัญหาอื่น ๆ เช่น การติดสุราเป็นอาชญากรรม การเสพยาเสพติด ความเครียดหรือในกรณีที่เด็กเป็นบุตรนอกสมรส ที่บิดามารดาไม่ต้องการให้เกิด แต่ไม่ได้ทำแท้งหรือไม่ประสบความสำเร็จ บิดามารดาก็จะมีความเกลียดชังบุตรเป็นต้น

2. สาเหตุจากอิทธิพลของบุคคลในครอบครัว

จากการศึกษาของ Gellers, R.J.¹⁹ พบว่าสาเหตุที่ทำให้บิดามารดาทำโทษเยียนตีบุตรอย่างรุนแรง เนื่องจากเพราะบิดามารดามีประสบการณ์กับสิ่งที่รุนแรงก้าวร้าวและเคยถูกทารุณ หรือเคยถูกทอดทิ้งเมื่อครั้งเป็นเด็ก จึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอาการโรคจิต ทำให้เกิดภาวะความกดดัน และความขัดแย้งภายในครอบครัว นอกจากนี้การประสบความสำเร็จทางการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีส่วนทำให้กลายเป็นเด็กไม่มีความสุข ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซ้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้กลายเป็นคนมีปัญหาทางบุคลิกภาพ (Personality problem) เจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย โกรธรุนแรงอย่างไม่มีเหตุผลและใช้เด็กเป็นที่รองรับ หรือระบายอารมณ์ด้วยการทุบตีทำร้ายอยู่เสมอ

นอกจากปัจจัยที่กล่าวแล้ว บิดามารดาที่ชอบเล่นการพนัน ยาเสพติด ดื่มสุรา หรือครอบครัวที่มีปัญหาหากแตกแยก มีความขัดแย้ง การครองคู่ไม่ราบรื่น ฯลฯ ก็มีส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อบุตรหลานได้เป็นอย่างสูง และการที่บิดามารดา

หรือผู้ปกครองขาดความรู้เรื่องจิตวิทยาเด็กไม่มีความเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กแต่ละวัย ไม่มีทักษะหรือกลวิธีในการอบรมสั่งสอนเด็ก จึงมักใช้วิธีการลงโทษเด็กเกินความจำเป็น

นอกจากนี้ หากบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวเป็นคนที่เชื่อถือโหราศาสตร์ เป็นบุคคลที่มั่งงายทางไสยศาสตร์ หมกมุ่นกับว่าบุคคลบุตรคนนี้เป็นกาลกิณี หรือจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตน และในช่วงที่บุตรเกิดเป็นระยะเวลาเดียวกันกับที่บิดามารดาต้องประสบปัญหาชีวิตในครอบครัว เช่น ธุรกิจขาดทุน หรือตกงาน ก็จะโทษว่าเป็นเพราะบุตรนำความโชคร้ายมาให้ตนและครอบครัว ซึ่งกรณีนี้สามารถเห็นได้ชัดเจน เพราะบิดามารดาจะเจาะจงปฏิบัติอย่างเลวร้ายเฉพาะบุตรที่เคราะห์ร้ายเท่านั้น¹⁴

3. สาเหตุจากตัวเด็กเอง

เด็กบางคนมีส่วนทำให้ตนเองถูกทำทารุณกรรม เช่น เป็นเด็กประเภทที่เรียกว่า Hyper Active ซึ่งไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหว หรืออารมณ์ของตนเองได้ มีบุคลิกที่อยู่ไม่เป็นสุข มักจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญ ให้แก่บิดามารดาเป็นอย่างมาก¹⁴ หรือกรณีที่เป็นเด็กพิการ เช่น แขนขาด ขาขาด หูหนวก เป็นใบ้ ดาบอด พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัว นอกจากจะรู้สึกผิดหวังแล้ว อาจจะมีความรู้สึกไม่ต้องการเด็ก จึงมักแสดงที่หาไม่ต้องการเป็นที่ ระบายอารมณ์ของบิดามารดาหรือในกรณีที่เด็กมีบุคลิกภาพก้าวร้าว (aggression) หรือมีปัญหาด้านความประพฤติ (conduct disorder) ที่คือ ขนมาก ๆ ชอบลักขโมย พุดเท็จ ชอบหนีโรงเรียน รังแกเพื่อน มักจะเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองใช้ความรุนแรงต่อเด็กได้เช่นกัน

4. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ²⁰

Goode กล่าวว่า "คนที่ไม่ม้อ่านาจ หรืออิทธิพลในสังคมมักจะแสดงอานาจ ออกโดยการใช้กำลัง (Physical force) เพื่อเสริมอานาจและอิทธิพลของตน" ดังนั้นอานาจของ บิดามารดา จึงขึ้นอยู่กับสถานะทางสังคม (social class) และฐานะทางเศรษฐกิจ บิดามารดา ที่ประสบความล้มเหลวเกี่ยวกับสถานภาพในสังคมและฐานะเศรษฐกิจยังผลให้เกิดปัญหา 3 ประการ คือ

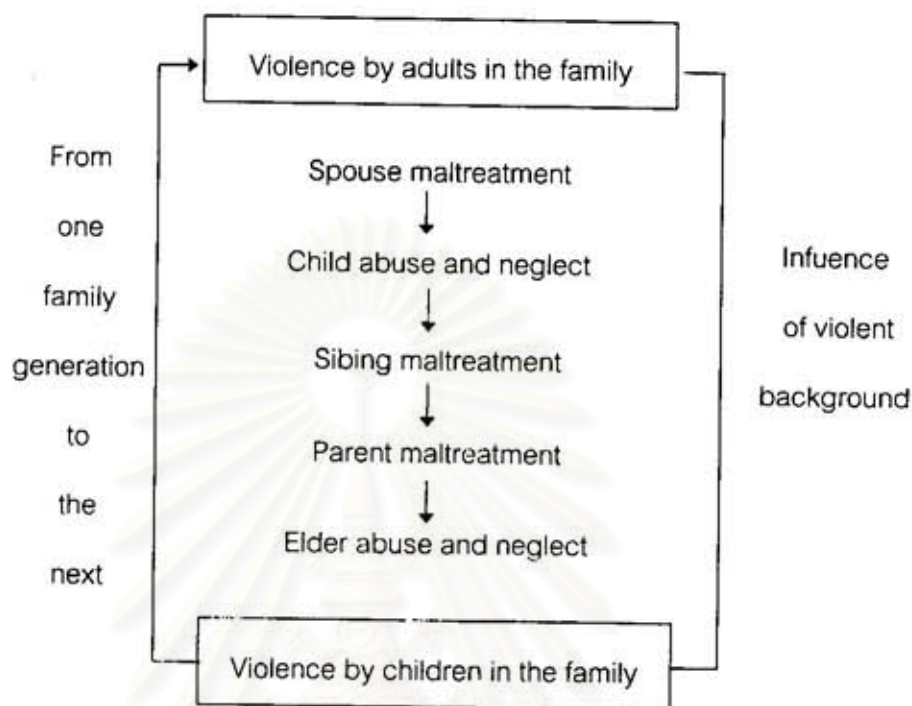
1. ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว (Intra-familial conflict)
2. ก่อให้เกิดบุคลิกภาพผิดเจกการที่ชอบใช้อานาจเข้มงวดกับบุตร ขาดความรอบคอบ การควบคุมตนเองต่ำ
3. ตั้งเป้าหมายอนาคตของบุตรไว้สูงชอบใช้อานาจบังคับ เช่น บังคับให้บุตรเรียนตามที่ตนต้องการ มีความคิดในทางอนุรักษนิยมและชอบการแข่งขัน

จากผลของการที่บิดามารดาประสบความล้มเหลวทางด้านสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ จนกลายเป็นบุคคลที่ชอบใช้อานาจเข้มงวด และทำโทษบุตรในลักษณะที่รุนแรงเสมอนั้น กล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมนับว่ามีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก ในครอบครัวที่ประสบภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เช่น การเจ็บป่วยของสามีหรือภรรยา การมีหนี้สิน ความขัดแย้งภายในครอบครัว การตกงาน พ่อแม่แยกกันอยู่ การตกอยู่ในภาวะบีบรัดของเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน บิดามารดา หรือบุคคลในครอบครัว ก็จะมองว่าเด็กมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจเป็นแรงงานที่สำคัญที่จะพยุงฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัว หรือเห็นว่าบุตรเป็นเพียงทรัพย์สินของบิดามารดา จะทำอะไรกับเด็ก ซึ่งเป็นบุตรของตนก็ได้ เพื่อให้ได้มาเพื่อความอยู่รอดหรือเพื่อยกระดับสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัวเพื่อให้ทัดเทียมกับครอบครัวอื่นที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่า เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ชี้แนะไปสู่การทารุณกรรมเด็กได้

2.5 สรุปปัญหาการทารุณกรรมเด็ก โดยบุคคลในครอบครัวในประเทศไทย

เมื่อเด็กถูกทารุณกรรม นอกจากส่งผลกระทบต่อทางด้านร่างกายแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อถึงสภาพจิตใจและบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายภาคหน้า ผลของการที่เด็กถูกทารุณกรรม อาจเป็นปัจจัยในการหล่อหลอมบุคลิกภาพอันไม่พึงประสงค์ และบั่นทอนศักยภาพในการพัฒนาตนเองของเด็กรวมทั้งอาจนำไปสู่ปัญหาดังคมในระดับกว้างออกไป เช่น เด็กที่ถูกลงโทษอย่างรุนแรง จะหนีออกจากบ้านกลายเป็นเด็กเร่ร่อน ง่ายต่อการชักจูงไปสู่ปัญหาอาชญากรรม เมื่อได้ศึกษาในตอนที่ 2.2 แล้วจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้มีบิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กเป็นจำนวนไม่น้อยที่เลี้ยงดูสั่งสอนเด็กในลักษณะที่ไม่เหมาะสมมีการลงโทษที่รุนแรงเกินกว่าเหตุย่อมส่งผลให้สภาพแวดล้อมในครอบครัวเสื่อมลง ปัญหาต่าง ๆ ตามมา นับตั้งแต่ปัญหาครอบครัวแตกแยกการทะเลาะวิวาททำร้ายทารุณกันภายในครอบครัว จากการศึกษาและวิจัยของนักกฎหมายและนักสังคมวิทยายังพบอีกว่าการที่เด็กได้รับการเลี้ยงดู โดยถูกทารุณกรรมจากบิดามารดามาตั้งแต่เด็ก เด็กจะได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่จะใช้ความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัวเช่นกัน เมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เด็กจะเริ่มจากการใช้ความรุนแรงระหว่างพี่น้องด้วยตนเอง ต่อมาจะเริ่มใช้ความรุนแรงต่อบิดามารดาของตนเองตลอดจนการทำร้ายผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในครอบครัว เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับเด็กตั้งแต่วัยเด็กต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิแสดงวงจรของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว²¹

การทารุณกรรมเด็กโดยบุคคลในครอบครัว ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากมาตรการทางด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์ในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก สำหรับองค์กรที่เข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการทารุณกรรมเด็ก มีทั้งภาครัฐและเอกชน ในภาครัฐบาลคือ ฝ่ายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กองสงเคราะห์ และบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กรมประชาสงเคราะห์) ซึ่งเข้าช่วยเหลือเด็กถูกกระทำทารุณกรรม ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ปัญหาการทารุณกรรมเด็กได้รุนแรงขึ้น มีองค์กรเอกชน คือ มูลนิธิเด็กได้เห็นความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้เกิดศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กเป็นโครงการที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมทั้งด้านจิตใจและกฎหมาย กล่าวคือ มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนำผู้กระทำผิดหรือผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กมาลงโทษ²

จากสถิติล่าสุด ซึ่งรวบรวมได้ในปี พ.ศ. 2539 พบว่า สถิติการช่วยเหลือ
เด็กของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กมีดังตารางต่อไปนี้²²

สถิติการช่วยเหลือเด็กของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

เดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2539

จำนวนเพศผู้เสียหาย (ชาย - หญิง)

กรณี	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
ล่วงเกินทางเพศ	1	69	70
ทารุณกรรม	19	23	42
โสเภณีเด็ก	0	23	23
แรงงานเด็ก	1	11	12
หาย-ลักพา	2	5	7
อื่น ๆ	23	30	53
รวม	46	161	207

สถิติเดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2539 แสดงช่วงอายุของผู้เสียหาย²²

กรณี	อายุ 1-9 ปี	อายุ 10-12 ปี	อายุ 13-18 ปี	มากกว่า 18 ปี	รวม	
ล่วงเกินทางเพศ	8	11	16	33	2	70
ทารุณกรรม	13	13	8	6	2	42
โสเภณีเด็ก	0	0	0	20	3	23
แรงงานเด็ก	0	0	0	11	1	12
หาย-ลักพา	1	0	1	5	0	7
อื่น ๆ	17	6	15	15	0	53
รวม	39	30	40	90	8	207

สถิติการช่วยเหลือเด็กของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

เดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2539

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำ²²

ความสัมพันธ์	จำนวน ทางเพศ	ทั้งหมด	โตเต็ม ตัว	แรงงาน เด็ก	ชาย สตรี	อื่นๆ	รวม
พ่อ	10	12	0	0	0	12	34
แม่	0	6	0	0	0	11	17
พ่อเลี้ยง	14	5	0	0	0	1	20
แม่เลี้ยง	0	2	0	0	0	0	2
ญาติ	16	8	1	0	0	4	29
ผู้อุปการะ	0	2	0	0	0	3	5
คนรู้จัก	20	3	3	0	3	2	31
คนแปลกหน้า	20	0	4	1	2	1	28
นายจ้าง	3	0	2	3	2	0	10
สามี	0	1	0	0	0	1	2
ผู้ดูแลเด็ก	0	2	0	0	0	2	4
ครู	2	1	0	0	0	0	3
รวม	85	42	10	4	7	37	185

จากตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมมีสถิติตัวเลขที่สูง ในปัจจุบันผู้กระทำผิดมักจะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างตนกับเหยื่อในการทารุณกรรม ซึ่งจะ เห็นได้ว่า จำนวนเด็กที่ถูกทารุณกรรม ผู้ที่กระทำทารุณต่อเด็กเป็นบุคคลในครอบครัวและ คนรู้จักมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเพราะครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญใน การพัฒนาการของเด็ก นอกจากสถิติที่ทางศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กได้รวบรวม มีจำนวนสูงขึ้นใน

แต่ละปีแล้ว ยังพบว่า การเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมประสออุปสรรคปัญหาในทางปฏิบัติมากมาย เช่น ปัญหาในการเข้าปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณ โดยบิดามารดาจากเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ทางศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กพบว่า การเข้าช่วยเหลือเด็กส่วนมาก ศูนย์ฯ จะได้รับแจ้งจากพลเมืองดี การทำงานช่วยเหลือดังกล่าว กฎหมายไม่ได้เปิดช่องไว้ให้ศูนย์ฯ มีอำนาจเข้าไปสอดแทรก และนำตัวเด็กออกมาจากครอบครัว แม้บางครั้งจะทราบอย่างแน่ชัดว่า เด็กถูกทำร้ายอย่างรุนแรง และเด็กไม่มีความประสงค์จะอยู่ในครอบครัวแล้วก็ตาม สำหรับกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการช่วยเหลือเด็กก็ไม่มีอำนาจมากไปกว่าศูนย์ฯ แต่อย่างไร ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากบิดามารดา (ซึ่งแทบทุกกรณีบิดามารดาจะไม่ให้ความร่วมมือ) ทำให้การช่วยเหลือคุ้มครองเด็กทำได้อย่างยากลำบาก เพราะบุคคลแวดล้อมมักจะไม่ยอมร่วมมือ ไม่ปกป้องเด็ก แต่จะไปปกป้องผู้กระทำ พยายามทำลายหลักฐานที่จะสามารถระบุตัวผู้กระทำ ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองเด็กในขั้นต้นได้ บุคคลเหล่านี้จะพยายามกักตัวเด็กผู้เสียหายไว้ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลภายนอกทราบตัวผู้กระทำ หรือบางกรณีบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวร่วมกันกดดันไม่ให้เด็กบอกเลิกข้อเท็จจริงแก่บุคคลภายนอก โดยอาจขู่เชิญ หัวหน้าล้อมหรือชักจูงใจเด็กผู้เสียหาย ซึ่งสรุปได้ว่าการทำร้ายเด็กโดยบุคคลในครอบครัวนั้น ยากต่อการพบการกระทำผิดเพราะเหตุที่การทำร้ายถูกจำกัดด้วยสถานที่ซึ่งง่ายต่อการปกปิดความผิด การทำงานของศูนย์ฯ ต้องใช้เทคนิคเฉพาะตัวเป็นส่วนมาก เช่น การหลอกล่อบิดามารดา ผู้ปกครองเด็ก เป็นต้น เพื่อมิให้บิดามารดาผู้ปกครองเด็กรู้ ซึ่งอาจจะทำให้เด็กได้รับการทำร้าย และทำโดยวิธีลับยิ่งกว่าเดิม นอกจากนี้ทางศูนย์ฯ หรือเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนอื่น ๆ มักจะไม่ได้ประสานงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อเด็กถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว เพราะจะเป็นผลร้ายกับเด็กมากกว่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะกระทำเพียงเรียกบิดามารดา หรือผู้ปกครองมาตักเตือนเท่านั้น แล้วปล่อยให้กลับไป ซึ่งจะทำให้บิดามารดาโกรธ เป็นผลร้ายต่อเด็กอีก และบางกรณีศูนย์ฯ ไม่มีอำนาจในการเข้าไปช่วยเหลือเด็กจนสำเร็จได้ทำให้เด็กได้รับการทารุณมากขึ้น และรุนแรงจนเสียชีวิต¹⁴

นอกจากนี้ปัญหาที่พบหลังจากการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณออกมาอย่างหนึ่ง คือที่รองรับระยะยาว เพราะเด็กที่ถูกทารุณกรรม จะต้องได้รับการบำบัดทางจิต ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา การจะส่งต่อให้หน่วยงานอื่นอาจจะมีปัญหาในเรื่องของความต่อเนื่อง หน่วยงานอื่น ๆ ที่เคยทำงานประสานกันก็ย่อมมีขีดจำกัด ดังนั้นปัญหาในอนาคตที่จะเกิดขึ้นในเรื่องที่รองรับระยะยาว ซึ่งอาจมีประโยชน์ในการเห็นการพัฒนาของเด็ก¹⁴ นอกจากนี้ในส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจมักพิจารณาว่า อาชญากรรมในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวภายในครอบครัว เป็นอาณาเขตที่รัฐไม่ควรเข้าไปแทรกแซง จึงมิได้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองเหยื่อเท่าที่ควร เช่น เด็กถูกบิดาทำร้าย มารดาของเด็กร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว และการที่เจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือจะทราบการกระทำผิด การทารุณเด็ก ส่วนใหญ่จะต้องมีคนไปแจ้ง แต่การที่จะให้คนที่พบเหตุการณ์ไปแจ้งความ เขาต้องเสียเวลา การที่จะให้คนพบเห็นเหตุการณ์ไปแจ้ง เวลาที่เห็นเด็กถูกทารุณกรรม คนที่ไปแจ้งความจะต้องไปเป็นพยานด้วย ยกตัวอย่างเช่น มีเด็กถูกเตะมากาะเพราะแตก หรือกรณีพบบาดแผลที่อวัยวะเพศ มารักษาตัวในโรงพยาบาล แพทย์ก็จะไม่ทำรายงาน ไม่แจ้งความเพราะเขาต้องเสียเวลาในการไปเป็นพยาน²² ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความยากลำบากในการที่จะเข้าไปทราบความผิดในการเข้าไปช่วยเหลือเด็ก บางกรณีการส่งตัวเด็กผู้เสียหายเข้าไปตรวจในสถานพยาบาล ถ้าพ่อแม่เด็กไม่ยินยอมก็ไม่สามารถทำการตรวจวินิจฉัยได้ นอกจากปัญหาทางด้านการสงเคราะห์ในการให้ความช่วยเหลือเด็ก ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในมาตรการทางกฎหมายก็ยังมีข้อจำกัดในการให้ความคุ้มครองเด็กจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอยู่หลายประการ ซึ่งผู้เขียนจะได้นำเสนอในรายละเอียดในบทที่ 3 และบทที่ 4 ตามลำดับต่อไป